

Hasle: I den sidste Menneskealder eller saa er dansk civil Lovgivning inden for store Omraader blevet, om jeg saa maa sige, kortlagt. For en Snæs Aar siden var det saadan for den, der beskæftigede sig med Retsvidenskab her i Landet, at han maatte søge tilbage til gamle Regler, at han maatte have et nøje Kendskab til den Domspraksis, der havde udviklet sig; han maatte være inde i Analogislutninger ud fra Bestemmelser, som laa saa langt tilbage, at de ikke helt passede paa det praktiske Liv. Det havde sin Charme — det er der vist ingen, der kan nægte —, det havde sin Interesse rent videnskabeligt og tankemæssigt, men nægtes kan det jo ikke, at undertiden kunde det komme til at knibe lidt med at faa det til at passe ind i det praktiske Liv. De fleste Jurister vil sikkert fra den Tid mindes Eksempler paa Lovgivning, der var i saa afgjort Strid med det praktiske Livs Krav, at Domstolene maatte tilsidesætte dem paa Trods af Lovens klare Ord.

Anderledes kan man til en vis Grad sige, at det har stillet sig her. Der har for saa vidt ikke været nogen overvældende Trang til at skabe en ny Lovgivning paa Gældsbrevsomraadet. De Regler, vi har, har vel været gamle, men Analogislutninger fra dem og den Praksis, som har udviklet sig, har alligevel været saa fast og saa nøje tilpasset Livet i Dag, at nogen større Trang til Lovgivning paa dette Omraade har der egentlig ikke været. Naar Spørgsmaalet er blevet rejst, er det vel navnlig, fordi man fra de andre nordiske Landes Side har rejst det. I alt Fald er det rejst under den Synsvinkel, at man gerne vilde have fælles Regler paa dette Omraade inden for de nordiske Stater. Det er naturligvis et Synspunkt, som jeg langt fra skal underkende. Og da man jo, samtidig med at man gaar i Gang med en saadan Lovgivning, ogsaa søger at lave praktiske Forbedringer, skal jeg ikke have noget imod, at man lovgiver paa dette Omraade.

Jeg kan dog ikke ganske tilbageholde et lille Suk i den Retning, at dansk Ret nu fuldkommen sættes ind i bestemte, mere eller mindre stive Lovparagraffer. Der har altid i europæisk Ret været en afgørende Forskel paa engelsk Ret og kontinental Ret, altsaa navnlig tysk og romansk Ret, nemlig den, at den romanske Ret og den tyske Ret gik altid ud fra, at det eneste rigtige var at tænke alle Problemer igennem og skrive dem op i Lovparagraffer, saaledes at man nøje kunde registrere alle mulige Ting her i Verden, medens den en-

gelske Opfattelse var den, at Livet maaske nok gled lidt bedre, hvis man nøjedes med den Retsudvikling, der skabtes af Retsvidenskaben og Domstolene i Forening.

Man kan vist sige, at indtil ikke saa forfærdelig mange Aar siden indtog Danmark og de øvrige nordiske Lande et Mellemstandpunkt mellem engelsk og, lad mig kalde det, kontinental Ret. Vi lovgav paa en Række Omraader, men paa andre mente vi, at Livet maaske udviklede sig bedre og fornuftigere uden alt for mange Lovparagraffer. Man kan ikke nægte, at i de senere Aar er vi i Princippet praktisk talt fuldt gaaet over til den tysk-romanske Opfattelse i saa høj Grad, at den Dag vel ikke kunde være fjern, da man ligefrem kunde skabe en dansk civil Lovbog paa samme Maade som Code civil i Frankrig og Bürgerliches Gesetzbuch i Tyskland, hvis man havde Lyst til at skabe en saadan. Det tror jeg for øvrigt ikke, den højtærede Justitsminister har, og jeg vil heller ikke haabe, at han har det, for det vilde nok gøre Systemet endnu mere stift, end det er paakrævet, og mere stift, end vi har det i Øjeblikket. Som sagt, jeg kan ikke tilbageholde dette lille Suk over, at vi fuldkommen giver os Paragrafdyrkningen i Vold. Men selvfølgelig har det ogsaa sine Fordele at faa gennemtænkt Problemerne og faa rettet de Fejl, der eventuelt kan være i det tidligere.

Men naar man nu kommer til Rigsdagen med et Lovforslag som det her foreliggende, saa maa jeg sige, at Rigsdagen er i høj Grad bundet af det Forslag, Ministeren forelægger for os. Det er et Forslag, som er udkastet af den højeste Sagkundskab, og som netop tilstræber at være i Kontakt med de øvrige nordiske Landes Lovgivning. Dette lægger et meget stærkt Baand paa de Ønsker, man ellers eventuelt kunde have om Ændringer i den paagældende Lovgivning. Jeg mener, at der slet ikke kan blive Tale om fra Rigsdagens Side i en Sag som denne at give sig til at rokke ved de Principper, der er nedlagt i Lovforslaget; der kan højst være Tale om at røre ved mindre væsentlige Enkeltheder.

Jeg skal ikke beklage mig derover, jeg finder det fuldkommen rimeligt. Det viser kun, at det er urigtigt, naar man fra visse Sider har villet fremhæve, at Demokratiet ikke interesserer sig for Sagkundskaben; det er en Betragtning, jeg altid har vendt mig imod, for den er urigtig. Paa langt de fleste, jeg kan vist sige alle den borgerlige Lovgivnings Omraader, paa Straffelovgivningens, paa Processens Omraade her i Landet, altsaa paa alle de fun-